

Aan Liesbeth Homans
Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en
armoedebestrijding
Koolstraat 35
1000 Brussel

Aan Philippe Muylers
Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport
Martelaarsplein 7
1000 Brussel

Aan Jo Vandeurzen
Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
Ellipsgebouw
Koning Albert II-laan 35 bus 90
1030 Brussel

Mevrouw de minister,
Mijnheer de minister,

Betreft: Uitvoeringsbesluiten decreet 'werk- en zorgtrajecten'.

Met hoge verwachtingen en een grote honger naar informatie waren verschillende leden van de Rondetafel arbeidszorg aanwezig op de uiteenzetting over de uitvoeringsbesluiten van het decreet 'werk- en zorgtrajecten' op 13 september 2017.

Uiteraard zijn we verheugd vast te stellen dat er werk wordt gemaakt van het voornemen, geformuleerd in het regeerakkoord, om het decreet ten uitvoer te brengen en dit nog voor het einde van de legislatuur.

Toch is onze informatiehonger nog niet helemaal gestild. Op de vergadering van de Rondetafel arbeidszorg van 26 september bleken onze leden nog met veel vragen te zitten. Daarnaast leeft er heel wat ongerustheid door de conclusies die we meenden te kunnen trekken op basis van de informatie van 13 september.

Wat waren nu onze voornaamste conclusies?

- 1) Het takenpakket van de erkende AMA begeleider is gebaseerd op dat van de jobcoach begeleid werken. Dit verschilt van het takenpakket van een begeleider in een ateliersetting omdat deze vorm van begeleiding intensiever is.
- 2) De huidige arbeidszorg gesubsidieerd vanuit sociale economie zal worden omgevormd tot een op doorstroom gerichte vorm van arbeidszorg. Of dit de vorm zal aannemen van een stage in het kader van een maximaal 18 maanden durend activeringstraject of niet is nog onduidelijk. Wel is duidelijk dat arbeidszorg onbeperkt in tijd binnen sociale economie niet langer mogelijk zal zijn en dat er zal worden gewerkt met een 'uitdoofscenario'.
- 3) Sociale economie organisaties komen niet in aanmerking om erkende AMA begeleider te worden; ze kunnen wel als werkpost fungeren. Dit betekent dat er binnen sociale en beschutte

werkplaatsen wel AMA medewerkers kunnen worden tewerkgesteld, maar dat deze organisaties hiervoor geen vergoeding ontvangen. De AMA medewerkers op sociale economie werkvloeren zouden wel kunnen worden begeleid door een welzijns- of zorgorganisatie (of school) die een erkenning heeft voor erkende AMA begeleiding.

Als de hierboven geformuleerde stellingen kloppen maken wij ons vanuit de Ronde Tafel arbeidszorg grote zorgen over de 2.333 arbeidszorgmedewerkers die vandaag tewerkgesteld zijn in een sociale of beschutte werkplaats. Deze groep maakt één derde uit van de totale arbeidszorg populatie. Wat zal er, na uitvoering van het decreet, met deze groep gebeuren? Zij zullen zeker niet allemaal in een activeringstraject kunnen stappen. Bovendien kunnen zij niet ingeschakeld worden als AMA medewerker of, juister gezegd, de sociale economie organisatie zal voor de begeleiding geen vergoeding ontvangen. We veronderstellen en vrezen dat zij van werkvloer moeten veranderen, wat niet evident zal zijn wegens hun beperkte mobiliteit noch omwille van het feit dat er onvoldoende plaatsen zijn. Of betekent dit dat andere welzijns- of zorgorganisaties de begeleiding moeten opnemen in de sociale of beschutte werkplaatsen? We stellen ons dan wel vragen of dit een efficiënte en effectieve inzet van personeel en middelen is.

Sociale economie

Wij betreuren dat arbeidszorg in sociale economie louter wordt bekeken in functie van doorstroom. Wij begrijpen dat het voor een minister voor werk een streefdoel is om zoveel mogelijk mensen aan het werk te krijgen. Het uitgangspunt voor een minister van sociale economie is anders of zou dat alleszins kunnen zijn. Deze kan arbeidszorg bekijken als deel uitmakend van de economie en zich situerend aan de ene kant van het economische continuüm. Binnen dit hertekend kader verliest de sociale economie één van haar meest essentiële opdrachten: ondersteuning bieden aan de meest kwetsbare mensen door middel van intrinsiek waardevolle arbeid. In dit nieuwe kader wordt de sociale economie op gelijke voet gezet met de profit sector. Zij kunnen beiden geen erkende AMA begeleider zijn. Nochtans zit de tewerkstelling van kwetsbare groepen in de genen van de sociale economie.

Cijfers

Bovendien willen wij deze 'doorstroom mythe' graag plaatsen naast de realiteit van de cijfers. Uit de registratie van de arbeidszorginitiatieven in 2016 blijken bij stopzetting van een arbeidszorgtraject volgende conclusies: We stellen vast dat van de 6.923 arbeidszorgmedewerkers 2,4 % doorstroomden naar een 'hogere vorm van arbeid' (artikel 60, sociale werkplaats, beschutte werkplaats, Normaal Economisch Circuit). Van deze doorstromers, kwamen er slechts 0,6% in het NEC terecht. Deze percentages zijn zelfs min of meer dezelfde voor alle sectoren (algemeen welzijnswerk, geestelijke gezondheidszorg, sociale economie) met uitzondering van de sector personen met een handicap.

Statuut voor AMA

Verder stellen wij vast dat het kader voor AMA wel tegemoet komt aan een aantal noden op het terrein maar zeker niet aan alle noden. Positief is dat het een wettelijk kader biedt voor het statuut van een AMA medewerker. Zeker voor de sector van de geestelijke gezondheidszorg is dit een grote stap vooruit. Zij zijn nog eerder in een experimenteerfase wat betreft supported employment. Maar ook voor begeleid werken binnen VAPH voorzieningen biedt dit kader een meer solide basis; meer specifiek voor begeleid werken in de profit sector.

Diversiteit van begeleidingsmethodieken

Vanuit de inclusieve gedachte is het een enorme meerwaarde dat arbeidszorgmedewerkers meer kansen krijgen tot ontplooiing op gewone werkposten in de maatschappij. Er is echter ook een keerzijde aan de medaille. Sommige arbeidszorgmedewerkers (mensen met een grote psychische kwetsbaarheid) zijn beter af in een meer beschermde, collectieve arbeidsmatige setting met een nabije zorgondersteuning (in een atelier bijvoorbeeld). We pleiten dan ook voor een én-én verhaal en niet voor een of-of scenario. Een collectieve werkvloer dient immers vaak als springplank naar begeleid werken doordat er al aan een aantal randvoorwaarden wordt gewerkt.

Werkpostenbeleid

We stellen vast dat de Vlaamse overheid voor de werkposten, die geen erkende AMA begeleider kunnen zijn (profit, particulieren, sociale economie), geen financiering voorzien. Men verwijst deze werkposten voor hun ondersteuning door naar de provincies. Het is echter verre van zeker dat de provincies bereid zullen zijn deze werkposten te ondersteunen, laat staan op een uniforme manier. We denken dan ook dat het noodzakelijk is hen nauw te betrekken in de uitwerking van de uitvoeringsbesluiten. Verder wordt de vraag gesteld of er niet best gewerkt wordt aan een stimuleringsbeleid voor werkposten (cfr. groene zorg).

Nieuwe schotten?

Waar de Ronde tafel al jaren voor pleit is een sector overschrijdend beleid op vlak van arbeidszorg. In het nieuwe plaatje dat vandaag voorligt, zijn de schotten tussen de sectoren hoger dan ooit tevoren. De sociale economie kan enkel nog trajecten aanbieden met de focus op doorstroom; de welzijns- en zorgsector kan enkel nog werken met de 'niet-toeleidbaren'. Nochtans weten we dat het wegwerken van de schotten tussen sectoren de meeste garantie biedt om te voorkomen dat de allerzwaksten alweer tussen de mazen van het net glippen. Want over één ding zijn we het toch allemaal eens: we moeten te allen prijzen vermijden dat er een arbeidszorg bis ontstaat.

Terugverdieneffect

Graag willen wij toch ook nog eens wijzen op het terugverdieneffect van arbeidszorg. We merken in de praktijk immers dat de structuur, de contacten, de zorg die arbeidszorg biedt een stabiliserend effect heeft op de MMPPS problematiek van de doelgroep. Het voorkomt dure ziekenhuis(her)opnames en andere vormen van duurbetaalde zorg. Men merkt dit dag in dag uit. Getuige het arbeidszorginitiatief dat na een sluiting in de zomerperiode haar arbeidszorgmedewerkers terug moet opvissen om quasi van voren af aan te beginnen.

Gemeenschapsdienst avant la lettre

Tot slot begrijpen wij niet dat (een deel van) de sector wordt afgebouwd, terwijl 'het beleid' een fenomeen als arbeidszorg juist zou moeten toejuichen. Hoe vaak wordt er niet gesteld vanuit beleidskringen dat mensen met een uitkering iets zouden moeten doen in ruil voor de maatschappij. En wat is arbeidszorg anders dan mensen die in ruil voor hun uitkering een zinvolle bijdrage willen leveren aan de maatschappij. Een soort van 'gemeenschapsdienst avant la lettre' dus.

Ronde Tafel Arbeidszorg

Conclusie

Kortom, met dit kader worden een aantal stappen vooruit gezet, zeker wat betreft het statuut en het wettelijk kader voor de AMA medewerker en wat betreft het stimuleren van de methodiek begeleid werken of supported employment. We zijn echter ook van oordeel dat deze plannen een hele grote stap achteruit zijn voor wat betreft AMA in de sector sociale economie.

We dringen er bij de Vlaamse regering dan ook op aan om:

- 1) Een oplossing te zoeken voor de grote groep arbeidszorgmedewerkers die nu aan de slag zijn in de sociale economie maar die niet in staat zijn in een activeringstraject te stappen en deze oplossing te zoeken binnen de sociale economie zelf, die hierrond de nodige knowhow heeft opgebouwd, bijvoorbeeld door de mogelijkheid te bieden aan sociale economie organisaties om erkende AMA begeleider te zijn.
- 2) De diversiteit in begeleidingsmethodieken te honoreren door het takenpakket van de AMA begeleider uit te breiden naar een meer intensieve en nabije begeleiding (al dan niet in een collectieve setting) voor de arbeidszorgmedewerkers die dit nodig hebben.

Bedankt om onze bekommernissen ter harte te nemen.

Steeds bereid tot verdere dialoog.

Namens de leden van de Rondetafel arbeidszorg

Lodewijk De Witte
voorzitter